

TALABALARDA O‘Z-O‘ZINI MUSTAQIL RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI

Maxmudova Darmonjon Bozorboyevna

“ISFT” instituti v.b.professori

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalarining o‘z-o‘zini mustaqil rivojlantirish jarayoni va uning ahamiyati yoritib berilgan. Maqolada talabalarining dunyoqarashi, bilim olishga bo‘lgan intilishi, vaqtni boshqarishi, tanqidiy fikrlashi, zamonaviy ko‘nikmalarni egallashi orqali qanday qilib muvaffaqiyatga erishishi mumkinligi tahlil etilgan. Shuningdek, talabalar uchun foydali bo‘lgan aniq rivojlanish yo‘nalishlari va amaliy tavsiyalar keltirilgan. Maqola, ayniqsa, o‘z ustida ishlashni istovchi yoshlar va ta‘lim sohasi vakillari uchun foydali bo‘lishi mumkin.

Kalit so‘zlar: talaba, o‘z-o‘zini rivojlantirish, shaxsiy o‘shish, mustaqil ta‘lim, vaqtni boshqarish, motivatsiya, tanqidiy fikrlash, zamonaviy ko‘nikmalar

Аннотация: В данной статье рассматривается процесс самостоятельного развития студентов и его значимость. В статье анализируется, как стремление студентов к знаниям, управление временем, критическое мышление и овладение современными навыками способствуют достижению успеха. Также приведены конкретные направления развития и практические рекомендации. Статья может быть полезна для молодежи, стремящейся к саморазвитию, а также для представителей сферы образования.

Ключевые слова: студент, саморазвитие, личностный рост, самостоятельное обучение, управление временем, мотивация, критическое мышление, современные навыки

Annotation: This article explores the process and significance of students' self-development. The article analyzes how students' motivation for learning, time management, critical thinking, and acquisition of modern skills contribute to success. It also provides specific directions for development and practical recommendations. The article can be useful for young people seeking self-improvement and for educators in the field of higher education.

Keywords: student, self-development, personal growth, independent learning, time management, motivation, critical thinking, modern skills

Zamonaviy dunyoda bilim va ko‘nikmalarning tez yangilanishi va o‘zgarishi natijasida, insonlarning muvaffaqiyatga erishishlari uchun doimiy ravishda o‘z bilimlarini yangilash va kengaytirish zarurati paydo bo‘lmoqda. Shu sababli, ta‘lim jarayonida talabalarni mustaqil ravishda bilim olishga undash va ularni doimiy o‘qishga va rivojlanishga intilishga o‘rgatish katta ahamiyat kasb etadi.

Talabalarda mustaqil rivojlanish motivatsiyasini shakllantirish ta‘limning muhim jihati bo‘lib, ularning kelajakdagi muvaffaqiyati va shaxsiy o‘shishini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bugungi shiddatli va raqobatbardosh dunyoda o‘quvchilarda o‘z-o‘zini rag‘batlantirish va mustaqillik tuyg‘usini tarbiyalash, qiyinchiliklarni engish, o‘z oldiga maqsad qo‘yish va o‘z imkoniyatlarini to‘liq ro‘yobga chiqarish zarur.

O‘z-o‘zini mustaqil rivojlantirish jarayoni talabaning ta‘lim jarayonida faol ishtirok etishini ta‘minlaydi va uning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Mustaqil rivojlanish ko‘nikmalarini rivojlantirish talabaning muvaffaqiyatli bo‘lishiga, uning kelajakdagi hayotida va kasbiy faoliyatida raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi. Bu ko‘nikmalar talabaning mustaqil fikrlashini, muammolarni hal qilish qobiliyatini va yangi bilimlarni o‘zlashtirishga bo‘lgan qobiliyatini rivojlantiradi. O‘z-o‘zini rivojlantirish motivatsiyasi talabalarni mustaqil ravishda

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-6

izlanishlar olib borish, yangi bilimlarni o'zlashtirish va amaliy ko'nikmalarni egallashga undaydi. Bu jarayon talabalarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi, ularning mustaqil qaror qabul qilish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish qobiliyatini oshiradi. Mustaqil ravishda bilim olishga intilish talabalarning o'z bilimlarini doimiy ravishda yangilash va kengaytirishiga yordam beradi, bu esa ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga katta hissa qo'shadi.

Talaba o'zini rivojlantirish orqali quyidagi afzalliklarga ega bo'ladi:

Ta'lim sifatini oshiradi. Mustaqil o'rganish odatiga ega talaba dars materiallarini chuqurroq tushunadi va tahlil qila oladi.

Kasbiy jihatdan raqobatbardosh bo'ladi. Universitetdan tashqari qo'shimcha bilimlar (masalan, kompyuter dasturlari, xorijiy tillar, yumshoq ko'nikmalar) orqali mehnat bozorida ustunlikka ega bo'ladi.

O'z vaqtini to'g'ri boshqaradi. Rivojlanish sari intiluvchi talaba o'z vaqti va energiyasini samarasiz ishlardan himoya qiladi.

Muammolarni hal qilish ko'nikmasi shakllanadi. Mustaqil fikrlovchi talaba turli hayotiy va kasbiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga o'rganadi.

Motivatsiyasi kuchayadi. Maqsadli va faol hayot tarzi talabaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Talabalarda o'zini rivojlantirish yo'llari

Rejalar tuzish: Haftalik va oylik maqsadlarni belgilash va ularni yozib borish.

Kitob o'qish odatini rivojlantirish: Faqat darslik emas, balki shaxsiy o'sishga oid kitoblar, motivatsion asarlar o'qish.

Onlayn kurslar va treninglar: Coursera, Udey, Khan Academy kabi platformalarda bepul yoki arzon kurslardan foydalanish.

Xorijiy tillarni o'rganish: Ingliz, rus yoki boshqa tillarni mustaqil o'rganish orqali global imkoniyatlarga chiqish.

Ko'ngillilik va jamoat ishlarida ishtirok: Yetakchilik, jamoaviy ishlash va mas'uliyatni rivojlantiradi.

Refleksiya (o'zini tahlil qilish): Har oy yoki hafta oxirida o'z muvaffaqiyatlari va kamchiliklarini baholash.

Zamonaviy jamiyatda ta'lim olish faqat darsga qatnashish bilan cheklanib qolmaydi. Ayniqsa, bugungi raqamli davrda talabalar uchun o'z-o'zini mustaqil rivojlantirish — nafaqat zarurat, balki shaxsiy muvaffaqiyat va professional o'sishning asosiy kalitlaridan biridir. Talaba nafaqat o'zlashtirilgan bilimlarga, balki mustaqil fikrlash, yangiliklarga ochiqlik, o'z ustida ishlash qobiliyatiga ham ega bo'lishi lozim.

O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning mohiyati

O'z-o'zini rivojlantirish — bu insonning ongli ravishda o'z salohiyatini to'liq ochishga, yangi bilim va ko'nikmalarni egallashga qaratilgan faoliyati. Bu jarayon mustaqil rejalashtirish, o'zini tahlil qilish, maqsadlar qo'yish va ularga erishishga qaratilgan izchil harakatlardan iborat. Ayniqsa, talabalik davrida ushbu jarayon muhim ahamiyat kasb etadi, chunki bu bosqichda inson hayotiy yo'lini belgilaydi, kasbiy tanlovlar qiladi va o'zining shaxsiy qadr-qimmatini anglaydi.

Talabalik davrida mustaqil rivojlanishning zarurati

1. Raqobatbardoshlikni ta'minlaydi

Bugungi mehnat bozorida faqat diplom bilan muvaffaqiyatga erishish qiyin. Ish beruvchilar muammolarni hal qilish, jamoada ishlash, tashabbus ko'rsatish kabi "yumshoq ko'nikmalar"ni

qadrlashadi. Talaba bu ko'nikmalarni faqat o'qish orqali emas, balki o'z ustida mustaqil ishlash orqali rivojlantiradi.

2. Shaxsiy o'sish va o'zini anglashga xizmat qiladi

O'z ustida ishlagan talaba o'z kuchli va zaif tomonlarini anglaydi, maqsadlarini belgilaydi va o'ziga ishonch hosil qiladi. Bu esa uni ruhiy jihatdan barqaror, o'z hayotining to'laqonli egasiga aylantiradi.

3. Ijodiy fikrlash va tashabbuskorlikni rag'batlantiradi

Rivojlanish sari intiluvchi talabalar ko'pincha yangi loyihalarda ishtirok etadi, startaplar ochadi, ilmiy-tadqiqot ishlariga qo'shiladi. Bu esa nafaqat ularning bilim doirasini kengaytiradi, balki kelajak faoliyatiga ham zamin yaratadi.

Talabalarda o'z-o'zini rivojlantirish yo'llari

1. Rejalashtirish va maqsad qo'yish

Har bir rivojlanish — aniq belgilangan maqsaddan boshlanadi. Talaba qisqa va uzoq muddatli rejalar tuzishi, haftalik yoki oylik vazifalarni yozib yuritishi kerak.

2. Kitob o'qish odatini rivojlantirish

Talabalar faqat darsliklarni emas, balki motivatsion, psixologik, iqtisodiy, badiiy hamda kasbiy rivojlanish bo'yicha kitoblarni muntazam o'qib borishlari muhim.

3. Onlayn kurslar va sertifikatlar olish

Bugungi kunda Coursera, EdX, Udemy, Skillshare kabi platformalar orqali har qanday sohaga oid kurslarni o'rganish mumkin. Bu nafaqat bilimni, balki CV qiymatini ham oshiradi.

4. Time-management va odatlarni boshqarish

O'z vaqtini to'g'ri boshqaradigan talaba dangasalik va chalg'ituvchi omillar oldida bardavom bo'ladi. "Pomodoro", "Eisenhower matriksasi" kabi metodlar foydali bo'lishi mumkin.

5. Amaliyot va volontyorlik faoliyati

Universitet davrida turli tashkilotlar, jamoatlar va ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish — muhim tajriba, ijtimoiy aloqa va hayotiy ko'nikmalar manbai bo'la oladi.

Real hayotdan misol

Masalan, Toshkentdagi universitetlardan birida tahsil olayotgan Dildora ismli talaba o'qishdan tashqari ingliz tilini mustaqil ravishda o'rgandi, "Google Digital Garage" orqali raqamli marketing bo'yicha kursni tamomladi, hamda mahalliy yoshlar loyihasida volontyorlik qildi. Natijada, u hali universitetni tugatmasdan, xalqaro IT kompaniyasida amaliyot o'tab, keyinchalik doimiy ishga taklif olindi.

Xulosa: Talabalik — bu bilim olish davri bo'lishi bilan birga, o'zini topish va shakllantirish davridir. Bu davrda o'z-o'zini mustaqil ravishda rivojlantira olgan yoshlar ertangi kunning yetakchi mutaxassisi, innovator va liderlariga aylanadi. O'z-o'zini rivojlantirishga jiddiy e'tibor qaratgan talabalar kelajakda nafaqat yaxshi mutaxassis, balki ongli, faol va mas'uliyatli shaxs sifatida jamiyatda o'z o'rnini topa oladi. Mustaqil rivojlanish — bu har bir talabaning qo'lida bo'lgan qudratli vositadir. Shuning uchun har bir talaba darsdan tashqari o'z ustida ishlashni, yangi imkoniyatlarga ochiq bo'lishni, o'z maqsadini belgilab, unga intilishni doimiy odatga aylantirishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi PF-5847-sonli “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni.
2. Makhmudova D.B. Motivation of psychology of students’ educational activity. *ACADEMICIA An International Multidisciplinary Research Journal (Double Blind Refereed & Reviewed International Journal)* ISSN: 2249-7137 Vol. 12 Issue 04, April 2022 Impact Factor: SJIF 2022 = 8.252 DOI: 10.5958/2249-7137.2022.00256.7
3. Mahmudova D.B. Zamonaviy talaba shaxsini motivatsion sohasini shakllantirish. *PEDAGOGIK AKMEOLOGIYA xalqaro ilmiy jurnal* 2022y № 1(1).-65 b.
4. Makhmudova D.B. Design activity as a means of developing creative and aesthetic skills of preschool children. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* Vol. 8 No. 9, 2020 ISSN 2056-5852 *EJRRES* Vol. 8 No. 9, 2020
5. Makhmudova D.B. Design as a means of aesthetic education. *ACADEMICIA An International Multidisciplinary Research Journal (Double Blind Refereed & Reviewed International Journal)* ISSN: 2249-7137 Vol. 10 Issue 9, Sept 2020 Impact Factor: SJIF 2020 = 7.13. DOI: 10.5958/2249-7137.2020.01040.X